

17.01.2018

Ärende/14

§ 14

Den av ledamoten Yrjö Hakanen väckta motionen om uppmärksammande av de röda fånglägrens historia

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Yrjö Hakanen väckta motionen som slutbehandlad.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att möjligheterna utreds att såsom det föreslås i motionen främja att namnen på dem som vilar i massgraven lyfts fram i samarbete med försvarsmakten, Santahamina-seura och eventuella andra parter som en del av tilldragelserna under minnesåret. Exempelvis stadsmuseet, stadens historiekommitté och faktacentralen kan från stadens sida medverka i utredningen av ett sådant samarbetsprojekt. (Veronika Honkasalo)

Behandling

Ledamoten Veronika Honkasalo understödd av ledamoten Laura Kolbe föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att möjligheterna utreds att såsom det föreslås i motionen främja att namnen på dem som vilar i massgraven lyfts fram i samarbete med försvarsmakten, Santahamina-seura och eventuella andra parter som en del av tilldragelserna under minnesåret. Exempelvis stadsmuseet, stadens historiekommitté och faktacentralen kan från stadens sida medverka i utredningen av ett sådant samarbetsprojekt.

Uppgifterna i motionen om dem som avled på det röda fånglägret i Helsingfors 1918 och är begravna i massgraven i Sandhamn har utretts i undersökningen Krigsdöda i Helsingfors, som genomfördes i samverkan mellan Helsingfors faktacentral, Arbetararkivet, Folkets Arkiv och försvarsmakten. Dessa uppgifter finns att tillgå elektroniskt och kan för rätt små kostnader offentliggöras till exempel i en webbpublikation i anslutning till gravplatsen i Sandhamn. Webbpublikationen kan finnas tillgänglig också vid stadsmuseets och Sveaborgsmuseets utställningar som en del av planeringen av hela minnesåret.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

1 omröstningen

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter att möjligheterna utreds att såsom det föreslås i motionen främja att namnen på dem som vilar i massgraven lyfts fram i samarbete med försvarsmakten, Santahamina-seura och eventuella andra parter som en del av tilldragelserna under minnesåret. Exempelvis stadsmuseet, stadens historiekommitté och faktacentralen kan från stadens sida medverka i utredningen av ett sådant samarbetsprojekt.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 72

Zahra Abdulla, Alviina Alametsä, Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Katju Aro, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Mia Haglund, Juha Hakola, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Joel Harkimo, Eero Heinäluoma, Eveliina Heinäluoma, Kaisa Hernberg, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Emma Kari, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Vesa Korkkula, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Petra Malin, Silvia Modig, Abdirahim Mohamed, Elina Moisio, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Jussi Niinistö, Johanna Nuorteva, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Sara Paavolainen, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Satu Silvo, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Nej-röster: 3

Atte Kaleva, Pia Kopra, Otto Meri

Blanka: 9

Nuutti Hyttinen, Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Seija Muurinen, Dani Niskanen, Mia Nygård, Mari Rantanen, Wille Rydman

Frånvarande: 1

Sampo Terho

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Veronika Honkasalos förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

17.01.2018

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtutettu Yrjö Hakasen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Yrjö Hakanen och 49 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors stad ska hedra minnet av dem som avled på Sveaborgs fångläger genom att lyfta fram deras namn vid massgraven i Sandhamn. Detta kan göras exempelvis med ett digitalt minnesmärke som utarbetas av stadsmuseet och försvarsmakten tillsammans. I motionen föreslås även en eventuell digital karttjänst. I den tjänsten ska man berätta om händelser och minnesplatser med anknytning till Helsingfors historia 1918.

Stadsstyrelsen hänvisar till kultur- och fritidsnämndens utlåtande. Av utlåtandet framgår att nämnden anser att det som föreslås i motionen är värdefullt och viktigt. Samtidigt konstaterar nämnden att stadsmuseet inte har de resurser som behövs för ett så stort minnesprojekt. Projektet skulle kräva såväl forskningsresurser som digital kompetens. Dessutom ligger minnesmärket på ett slutet område som är svårt att nå. Målgruppen blir då mycket liten. Nämnden anser därför att de som är verksamma på området, såsom Sandhamnsföreningen och försvarsmakten är mer lämpliga att driva ett sådant projekt.

I utlåtandet konstateras ytterligare att stadsmuseet önskar att medborgarna självmant ska ta initiativ till att lyfta fram kulturarvet. Därför är öppna data viktigt enligt museets riktlinjer. Samlingsmaterialet och data förknippat med det har öppnats för allmänheten via Finnportalen och tjänsten helsinkikuvia.fi. Museet utreder också möjligheterna att främja projektet till minnet av inbördeskriget på så sätt att museet t.ex. gör ett särskilt album med temat 1918 i helsinkikuvia.fi. Slutligen konstateras i utlåtandet att minnesåret efter kriget 1918 syns i stadsmuseets verksamhet bl.a. som en fotoinstallation och det dramapedagogiska programmet Ungdomar i kriget.

Föredragande

Postadress
PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

17.01.2018

Ärende/14

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 29.11.2017 § 445

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet till stadsfullmäktiges sammanträde 17.1.2018.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 20.11.2017 § 1066

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Yrjö Hakasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

20.11.2017 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Perusteluosan loppuun lisätään uusi kohta:

17.01.2018

"Kaupunginhallitus toteaa, että aloitteessa mainitut tiedot 1918 Helsingin punavankileireillä menehtyneistä ja Santahaminan joukkohautaan haudatuista on selvitetty Helsingin sotasurmat -tutkimuksessa, joka toteutettiin yhteistyössä Helsingin tietokeskuksen, Työväen arkiston, Kansan Arkiston ja puolustusvoimien kanssa. Nämä tiedot ovat olemassa sähköisesti ja voidaan melko pienin kustannuksin saada esille esimerkiksi Santahaminan hautapaikan yhteyteen liittyvällä verkkojulkaisulla. Verkkojulkaisu voisi olla käytettävissä myös kaupunginmuseon ja Suomenlinna-museon näyttelyissä. Kaupunginhallituksen mielestä on syytä selvittää mahdollisuudet edistää aloitteessa esitettyä joukkohaudan vainajien nimien esille saamista yhteistyössä puolustusvoimien, Santahamina-seuran ja mahdollisten muiden kumppaneiden kanssa. Kaupunginmuseo ja tietokeskus voisivat olla kaupungin puolelta mukana tällaisen yhteistyöhankkeen selvittämisessä."

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 10

Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 5

Paavo Arhinmäki, Veronika Honkasalo, Maria Ohisalo, Reetta Vanhainen, Sanna Vesikansa

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 10 - 5.

13.11.2017 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 31.10.2017 § 66

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Yrjö Hakanen ja 49 muuta valtuutettua ovat tehneet aloitteen 1918 punavankileirien historian muistamisesta. Aiheesta on vuosien varrella tehty useita aloitteita, mm. 2005, 2006 ja 2014. Kaupungin historiatoimikunta on tukenut aiheesta tehtyä tutkimushanketta Helsingin sotatutkimuskeskus 1917–1918, jonka loppuraportti valmistui 2015.

Santahaminan joukkohauta on Helsingin ja Suomen sisällissodan suurimpia joukkohautoja. Joukkohaudan luo pystytettiin Uno F. Inkisen suunnittelema punagraniittinen muistomerkki vuonna 1949. Sitä on hoidettu lähinnä Entiset Punakaartilaiset ry:n, SKP:n Helsingin piirijärjestön ja Helsingin Vasemmistoliiton varoilla. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, nykyinen kaupunkiympäristön toimiala huolehtii muistomerkkien ympäristöstä.

Uudessa aloitteessa esitetään, että kaupunki kunnioittaa Suomenlinnan vankileireillä menehtyneiden muistoa vastaamalla omaisten toiveisiin saada vainajien nimet esille Santahaminan joukkohaudan yhteyteen esim. digitaalisella muistotaululla. Toteuttajatahoiksi aloitteessa esitetään kaupunginmuseota ja puolustusvoimia. Lisäksi aloitteessa esitetään selvitettäväksi mahdollisuutta tuottaa digitaalinen karttapalvelu, jolla kerrotaan vuoden 1918 tapahtumista ja muistopaikoista.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää ehdotettua hanketta arvokkaana ja tärkeänä – kuten myös kaupunginmuseon edellinen johtokunta lausunnossaan 21.1.2014, § 4, jossa se esitti digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämistä. Samalla lautakunta kuitenkin toteaa, että kaupunginmuseolla ei valitettavasti ole käytettävissään resursseja aloitteessa esitettyyn mittavaan muistohankkeeseen, joka edellyttäisi usean toimijan yhteistyötä. Hankkeeseen tarvittaisiin lisäksi niin tutkijatai koordinaattoriresursseja kuin digitaalista osaamista ja suunnittelua sekä mahdollisesti myös osallisuus- ja vuorovaikutusresursseja. Lisäksi muistomerkkin sijaitseminen suljetulla sotilasalueella hankaloittaa laajempien yleisöjen pääsyä muistopaikalle ja hankkeen kohderyhmä jäisi näin ollen varsin suppeaksi. Hankkeen omistajatahoiksi soveltuisivat luontevimmin esimerkiksi alueella jo toimivat tahot, Santahamina-seura ja/tai puolustusvoimat tai Maanpuolustuskorkeakoulu. Myös vainajien omaisilla on tällaisessa hautapaikkaan liittyvässä hankkeessa keskeinen rooli.

Kaupunginmuseolla ei ole vuosiin ollut määrärahoja toteuttaa itse minkäänlaisia muistolaatta- tai vastaavia hankkeita kaupungin eri alueille, vaikka tällaisia on useissa aloitteissa esitettykin. Koska museo ei voi olla tekemässä kaikkia toivottuja hankkeita itse, onkin museo pyr-

17.01.2018

kinyt kannustamaan kansalaisia omatoimiseen kulttuuriperinnön esiin nostamiseen ja käyttämiseen. Siksi museo on linjannut avoimen datan tärkeäksi painopisteekseen, sillä kokoelma-aineistojen ja niihin liittyvän tiedon julkaiseminen ja avaaminen kansalaisten käyttöön Finnportaalien ja Helsinkikuvia.fi-palvelun kautta toteuttaa museon roolia mahdollistajana aivan kaupungin strategian mukaisesti. Aineistoa saavat ja voivat kaikki tahot, järjestöt ja yksityiset käyttää vapaasti lähteet mainiten juuri edellä kuvatun kaltaisiin hankkeisiin. Resurssiensa puitteissa museon on mahdollista edistää sisällissodan muistohanketta avaamalla tähän aiheeseen liittyvät omat aineistonsa ja tekemällä yleisön käyttöön esim. Helsinkikuvia.fi-palveluun 1918-teemainen albumikonaisuus. Myös Museoliiton ylläpitämän Seinätön museo -alustan soveltumista digitaaliseksi palveluksi voidaan vielä selvittää, mutta sopivia tekijöitä ja sisältötuottajia ei museossa tällä hetkellä ole.

Sisällissodan muistovuoden ohjelmaan kaupunginmuseo tuottaa Hakasalmen huvilaan keväälle 2018 Sirpa Kähkösen käsikirjoittaman Vihan kevät - Helsinki 1918 -draamaproduktion ja Japo Knuutilan ja Jan Kailan valokuvainstallaation sekä siihen liittyvän yläkouluikäisille suunnatun laajan Nuoret sodassa -draamapedagogisen ohjelman. Syksyllä 2018 Hakasalmen huvilassa suunnataan sodasta rauhan vuosiin 1920-lukua käsittelevässä näyttelyssä.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: +358 9 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi